

נושא בעול עם חברו

בצעירותו גדל משה אצל פרעה מלך מצרים, ועל יציאתו מהארמון אנו קוראים בפרשתנו "וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו וַיִּרְא בְּסַבְּלֹתָם" (ב, יא). בין אם היה בן חמש שנים כדעת הכתב והקבלה, ובין אם ננקוט כדעת חז"ל במדרש רבה (א, כז), שהיה בן עשרים או ארבעים, התורה מלמדת בפסוקים אלו ש**משה רבינו היה מיוחד במידות טובות וביחס מיוחד לזולת.**

וירא בסבלותם

משה לא סתם ראה את סבלם. חז"ל מתארים באריכות במדרש שמות רבה (א, כז) כיצד היה מסייע להם מבחינה פיזית והיה עושה עמהם את העבודות הקשות והמפרכות: "מהו 'וירא'? שהיה רואה בסבלותם ובוכה ואומר: חבל לי עליכם, מי יתן מותי עליכם, שאין לך מלאכה קשה ממלאכת הטיט, והיה נותן כתפיו ומסייע לכל אחד ואחד מהן. ר' אלעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: ראה משוי גדול על קטן ומשוי קטן על גדול, ומשוי איש על אשה ומשוי אשה על איש, ומשוי זקן על בחור, ומשוי בחור על זקן, והיה מניח דרגון שלו, והולך ומיישב להם סבלותיהם ועושה כאילו מסייע לפרעה. אמר הקב"ה: אתה הנחת עסקיך והלכת לראות בצערן של ישראל ונהגת בהן מנהג אחים, אני מניח את העליונים ואת התחתונים ואדבר עמך. הדא הוא דכתיב 'וירא ה' כי סר לראותי' (לקמן ג, ד), ראה הקב"ה במשה שסר מעסקיו לראות בסבלותם, לפיכך ויקרא אליו אלוקים מתוך הסנה".

הסבא מקלם, מגדולי תלמידיו של רבי ישראל מסלנט ומראשי תנועת המוסר, כותב בספרו 'חכמה ומוסר' שבשונה ממרבית האנשים, שמשותפים בצערן של הזולת לזמן קצר, ולאחר מכן "ממשיכים בעסקיהם" וחוזרים לשגרת יומם, משה חש וראה **כל העת** את סבלם של בני ישראל, ודאג על שעבודם. כפי שמבאר רש"י על המילים 'וירא בסבלותם': 'נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם'. הוא יכל להתעלם, בפרט שהיה זה לאחר שפרעה מינה אותו לאחראי על ביתו (כביאור רש"י על המילים 'ויגדל משה'), אך לא זו בלבד שלא עשה כן, אלא התמיד בדאגתו עליהם.

מהנהגתו זו של משה לומדים אנו הוראה למעשה, כפי שמצינו בפסיקתא זוטרתא: "משה רבינו, אף על פי שהיה בפלטין של פרעה, הלך לראות בסבלותן של ישראל, היינו דתנן: 'הלל אומר: אל תפרוש מן הצבור' (אבות פ"ב מ"ד), שלא יהיה אדם רואה צבור בצער ויאמר: אלך לביתי, ואוכל ואשתה, ושלוש עלי נפשי, אלא **יהא נושא בעול עם חברו**".

ויצא אל אחיו

התורה מדגישה את הנהגתו המיוחדת של משה בשלוש מילים נוספות, 'וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו'. הרמב"ן מבאר שהמילה 'אָחָיו' מורה שלאחר שאמרו לו למשה שהוא יהודי, ביקש לצאת אל אחיו **היהודים** ולהכירם.

ומוסיף המלבי"ם שהתורה ביקשה ללמד במילים אלו על מידותיו של משה, שכבר מנעוריו היו בו מעלות רבות. משה גדל בבית מלך והיה במעמד מרומם, לצד אחיו שהיו בתכלית השפלות. גם כשהגיע

למעמד בכיר, משה לא הסתיר פניו מאחיו, אלא יצא אליהם **מצד שהם אחיו**. בניגוד לאופיים של מנהיגים רבים, שלאחר שעלו לגדולה התרחקו מאחיהם העניים המושפלים. מסירותו זו כלל לא היתה פשוטה. היא גרמה לו לברוח מארץ מצרים, עד שהגיע לגלות למדין.

נושא בעול עם עמו

בהמשך הפרשה אנו מוצאים שמה נהג כך כדרך חיים, הוא לא נשאר להשתקע בארץ מדין. הוא הסביר לחותנו ששב למצרים, משום הצורך להיות עם בני ישראל בשעותיהם הקשות בגלות (ד, יח). משה נטל את אשתו וילדיו ונפרד מחותנו על מנת לשוב למצרים, כפי שכתוב "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת בְּנָיו וַיִּרְכָּבֵם עַל הַחֲמֹר וַיָּשָׁב אֶרְצָה מִצְרָיִם" (ד, כ).

הרמב"ן מבאר שבתחילה התכוון משה להשאיר את אשתו וילדיו במדין ולשוב לבד למצרים רק לזמן קצר, מבלי שיכירו אותו. אולם מששמע את הוראת הקב"ה שאמר לו 'לֵךְ שָׁב מִצְרָיִם', כלומר **קום צא מארץ זו**, ושוב למצרים מבלי לחשוש, 'כִּי מָתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְּבַקְשִׁים אֶת נַפְשְׁךָ', שינה את תכניותיו. משה הבין שעליו להיות שם עד שיוציא את בני ישראל, ועל כן לקח את אשתו ובניו אתו למצרים.

היה זה מעשה משמעותי מאד כלפי בני ישראל, הוא ביטא תקווה. למרות שמה היה בן חורין וישב בשלווה עם משפחתו במדין, הביא אותם עימו למצרים. צעד זה הפיח בהם אמונה שאכן הגאולה קרובה לבוא.

הרי לנו דמות אידיאלית של מנהיג, שנושא בעול עם עמו. עוזב את ארמון המלוכה, מקום השפע והעונג "ויורד אל העם" על מנת להזדהות ולהיות עם אנשיו בשטח.

אין ספק שנוכחותו של משה תרמה רבות להרמת המוראל הירוד בקרב בני ישראל שעבדו בפרך. זו דמותו האידיאלית של המנהיג בעם ישראל.

ניתן לקבל עדכון קבוע, בכל עת שעולה מאמר, בקבוצה שקטה בוואטסאפ, בקישור

<https://chat.whatsapp.com/HhZqHgHIPHz2I7nznvngqJk>